

There is no such thing as a free lunch

Legers forhold til legemiddelindustrien er en utømmelig kilde til diskusjoner. Debatten har tatt en ny vending i sommer da noen legemiddelfirmaer trakk sin bestilling av stand ved Nordisk kongress i allmennmedisin i Trondheim. Begrunnelsen var at kongressen hadde en prislapp «uten sidestykke», kr 52 500 for fire kvadratmeter i fire dager der de ville hatt muligheter for å markedsføre sine produkter for anslagsvis 500 leger. Etterhvert har debatten flyttet fokus fra prisen størrelse til hvilken rolle legemiddelindustrien skal ha i legers videre- og etterutdanning. Videre har det kommet frem at legemiddelindustriens representanter er lei av å bli behandlet som «spedalske» av leger som mer enn gjerne vil ha pengene deres, men deretter skyr videre kontakt med representantene.

Landsstyremøtet i Den norske lægeforening i Tromsø i juni hadde uavhengig av dette satt av tid til å drøfte forholdet til legemiddelindustrien. I en opinionsundersøkelse gjennomført før møtet ønsket man å vite befolkningens opplevelse av bindinger mellom leger og legemiddelindustrien. Når 34% svarte «i stor grad» og 41% «i noen grad» er det all grunn til å stoppe opp og spørre oss selv: hva betyr det for oss og vårt omdømme i befolkningen?

Legemiddelindustriens agenda er ukomplisert: De skal tjene penger, mange penger. Og det gjør de. Alt de foretar seg handler til syvende og sist om å oppnå høyere inntjening. Det er ingen grunn til å moralisere over det i et kapitalistisk samfunn, enten salget dreier seg om brød, piller eller møbler må vi forholde oss til selgere som det de er: selgere. Om legemiddelindustriens representanter er aldri så joviale kan vi ikke forholde oss til dem som våre kolleger, til det er våre faglige mål alt for ulike.

Leger ønsker høyt faglig nivå på sine kurs og møter. Utad vil vi gjerne flagge at kunnskapen er uavhengig av legemiddelindustrien. Samtidig ønsker de fleste rikelig tilgang på kurs og reiser, gjerne ispedd noe luksuriøst: en finere middag her og et spennende sosialt program der. Vi vet også fra sikre kilder at legemiddelindustrien har sett at sponing av den nå obligatoriske smågruppevirksomheten i videre- og etterutdanningen er en unik mulighet for å komme i nær og direkte kontakt med legene. Sett fra deres synsvinkel er dette sannsynligvis en mye mer lønnsom måte å sponse legene på, mens legeforeningen med dette tiltaket kan erfare

at de utilsiktet har lagt forholdene tilrette for en mer tildekket, men nær kontakt med mellom legene og industrien. Vi kan ikke stikke under en stol at disse forholdene har gjort det mulig for legemiddelindustrien å få en god fot innenfor vårt videre- og etterutdannings-system. Kritikken fra industrien om at vi tar pengene men unngår den kontakten firmaene føler de da har betalt for, er ikke uten substans. Den norske legestand har i tillegg påfallende mange i sine rekker som tror seg upåvirkelig av reklamens makt, som om legemiddelindustrien er så naive at de spytter ut betydelige beløp uten å vite at de får det igjen i form av økt omsetning!

De 52 500 kronene debatten i Trondheim startet med, er lommerusk for firmaene. Det underliggende temaet er om firmaene får nok igjen for sine penger i form av kontakt og påvirkningsmuligheter ovenfor legene, eller om de kan benytte sin økonomiske makt på en annen og for dem bedre måte. Den tid er sannsynligvis snart forbi da kursarrangører får pengestøtte fra industrien og så kan la dem stå på gangen og dele ut refleksbrikker og hudkrembokser i pausene.

Det er på høy tid å ta fatt i endel fundamentale spørsmål:

- Vil vi at befolkningen skal stole på at vår kunnskap er etterrettelig og at våre råd gis med pasientenes og ikke legemiddelindustriens interesser for øye?
- Skal videre- og etterutdanningen i fremtiden være fri og uavhengig?

Dersom industrien nå for alvor bryter tradisjonen med å betale for stands på legeforeningens kurs vil vi nok oppleve et økonomisk tomrom. Da må legeforeningen anstrenge seg ytterligere ovenfor bevilgende myndigheter for å bevare norske legers muligheter for videre- og etterutdanning. Det burde i høyeste grad være i samfunnets interesse at denne utdanningen er fullstendig frikoblet fra legemiddelindustriens aktiviteter.

Det er trist at det var miljøet bak Nordisk kongress for allmennmedisin som ble rammet av sommerens svarteperspill mellom industrien og legene. Mer enn mange andre har de gått inn for klare og tydelige rammer i kontakten med industrien. Vår faglige frihet og befolkningens tillit til oss er uerstattelig, men kommer ikke gratis. Dette er goder som er vanskelige å bygge opp, men de forvitrer lett. La derfor sommernes debatt stå som en påminnelse om dette.

Jannike Reymert og Torgeir Gilje Lid